CENA NUMERU 50 GR. Należytość pocztowa opłacona ryczałtem. CENA NUMERU 50 GR.

ROK III. Kraków, d. 1 maja 1936 r. NR. 5.

PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM ADMINISTRACYJNYM, GOSPODARCZYM I SPOŁECZNYM

TREŚĆ:

NAKŁADEM INSTYTUTU ADMINISTRACYJNO-GOSPODARCZEGO W KRAKOWIE.
WYKONANO W DRUKARNI „ORBIS“, KRAKÓW-DĘBNIKI, ULICA BARSKA NR. 41.

PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

MIESIĘCZNIK

POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM ADMINISTRACYJNYM, GOSPODARCZYM I SPOŁECZNYM

PRENUMERATA:
ROCZNA 6 ZŁOTYCH,
PÓŁROCZNA 3 ZŁOTE,
KWARTALNA 1 ZŁ. 50 GR.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
KRAKÓW
UL. KAPUCYŃSKA L. 2. TEL. NR. 112-50.
KONTO CZEKOWE P. K. O. Nr. 405.046.
REDAKCJA CZYNNA WE ŚRODY OD G. 18—19.
NACZELNY REDAKTOR PRZYJMUJE W PIĄTKI OD GODZINY 19—20.
NADESŁANYCH RĘKOPISÓW REDAKCJA NIE ZWRACA.

CENY OGŁOSZEŃ
STRONA W TEKŚCIE 100 ZŁ, $^1/_2$ STRONY 50 ZŁ, $^1/_4$ STRONY 30 ZŁ, $^1/_8$ STRONY 20 ZŁ. POZA TEKSTEM O 20% TANIEJ. PUBLIKACJE BILANSÓW O 50% DROŻSZE.

ROK III. KRAKÓW, DNIA 1 MAJA 1936. NR. 5.

Dnia 21 kwietnia b. r. objął urzędowanie nowy Wojewoda Krakowski — Płk. MICHAŁ GNOIŃSKI. Nowomianowany Wojewoda Krakowski od zarania Swej młodości pracował w organizacjach niepodległościowych, a z chwilą wybuchu wojny światowej — bierze czynny udział w walkach legjonowych w Karpatach i na Wołyniu. Po ukończeniu wojny płk. Michał Gnoiński — zajmuje wybitne stanowiska w administracji wojskowej, ostatnio jako komendant Szkoły podchorążych artylerji w Toruniu, zapoznając się równocześnie ze służbą administracyjną cywilną w Urzędzie Wojewódzkim w Toruniu.

Redakcja „Przeglądu Samorządowego“ składa nowomianowanemu Wojewodzie serdeczne życzenia owocnej pracy na nowem stanowisku.

MGR. JÓZEF PRZETOCKI.

Gmina zbiorowa na cenzurowanem.

W Przeglądzie Samorządowym ukazało się ostatnio szereg artykułów omawiających organizację i wyniki dotychczasowej działalności zreformowanych gmin wiejskich w województwie krakowskiem. Dyskusja trwa i ... rozszerza się, wypełniając w numerze majowym prawie całą część artykułową numeru. Jest to objaw zupełnie naturalny i pożądany, wszak upłynął pierwszy rok działalności nowych na tym terenie gmin zbiorowych. Słusznem przeto jest i celowem zastanowić się, jak wypadł ten pierwszy rok próby, jakie są dodatnie i ujemne skutki reformy i jakie jest saldo tych skutków, dodatnie czy ujemne?

Bodźcem do tej dyskusji było zamieszczenie przez niektóre dzienniki, w szczególności krakowski I. K. C. krytycznych uwag o gminach zbiorowych i podanie w wątpliwość celowości dokonanej reformy. Wpłynęło to także na treść artykułów zamieszczanych w Przeglądzie Samorządowym. Autorowie bowiem tych artykułów starali się wyraźnie lub przez odpowiednie naświetlenie poruszanych tematów wykazać, że praktyka nie potwierdza zarzutów czynionych gminie zbiorowej lub, że dodatnie skutki reformy przeważają.

Z uwagi na okoliczność, że zgromadzony dotychczas materjał dyskusyjny jest wcale duży

i wszechstronny, chciałbym go zanalizować i zreasumować. Wydaje mi się, że jest to potrzebne i celowe, bo ułatwi Czytelnikom zorjentowanie się w uwagach, dość licznych, a zamieszczonych w znacznych odstępach czasu. Jednocześnie przez wskazanie na uwagi powtarzające się, zatem uprawniające do wniosku, że dane zjawisko nie ulega wątpliwości, zapobiegnie powtarzaniu tych samych uwag w artykułach następnych. Naodwrót ujawnienie w dyskusji luk powinno przyczynić się do naświetlenia lub lepszego naświetlenia odnośnych momentów w dyskusji późniejszej.

Jakież uwagi ogólne nasuwa obecna dyskusja?

Wspomniałem już o polemicznym charakterze jeżeli nie wszystkich to większości artykułów. Jest to raczej minus toczącej się dyskusji, bo skoro chce się komu dowieść, że niema racji, wysuwa się przedewszystkiem momenty dodatnie pomijając lub słabo akcentując słabe strony lub niedociągnięcia. Wprawdzie to nastawienie może nie wpłynąć na ostateczny wniosek o celowości lub niecelowości dokonanej reformy, gdyż dodatnie saldo plusów i minusów zdaje się nie ulegać wątpliwości, ale niedostateczne naświetlenie braków może uśpić naszą czujność i osłabić wolę usunięcia tych braków i dalszego usprawnienia oraz wzmożenia pracy gmin zbiorowych.

Wysuwa się przeto jako pierwszy postulat podnoszenia w dalszej dyskusji obok tego co zrobiono, także tego, co trzebaby koniecznie zrobić, a czego nie zrobiono i dlaczego nie zrobiono oraz podawania sposobów usunięcia tych przeszkód. Nie będzie to stało na przeszkodzie w wykazaniu nietrafności zarzutów czynionych gminie wiejskiej, wprost przeciwnie, bo wskazanie właściwych braków i przyczyn dowiedzie, że autorzy zarzutów nie orjentują się w poruszanych tematach, nie znając nawet właściwych istotnych luk w działalności gmin zbiorowych i sposobów wypełnienia tych luk.

Dalszą cechą charakterystyczną dotychczasowej dyskusji jest, że Autorzy poświęcają naogół w swoich artykułach więcej miejsca i uwagi działalności administracyjnej niż działalności gospodarczej gmin. Wydaje mi się, że jest wiernem odbiciem rzeczywistości. Gminy zbiorowe w pierwszym okresie działalności poświęcały większą uwagę zagadnieniom administracyjnym, niż gospodarczym. Jest to zupełnie naturalne jeżeli się zważy, że był to przecież rok montowania i wprowadzania w ruch nowego ustroju. Drugą niemniej ważną przyczyną, dla której nowe gminy nie mogły rozwinąć działalności w zakresie uzasadnionym potrzebami były niedostateczne podstawy finansowe. Wprawdzie i na polu działalności gospodarczej nowe gminy legitymują się pewnym dorobkiem gospodarczym, większym niż dawne gminy jednostkowe, ale za małym w stosunku do potrzeb i co najważniejsze nie tak powszechnym, jak postęp w dziedzinie administracji. Na plus należy zapisać, że wszyscy Autorzy zdają sobie sprawę z konieczności spotęgowania wysiłków w celu uzyskania lepszych wyników także na polu pracy gospodarczej.

Wspomniany już powszechny postęp w dziedzinie administracji gminnej na skutek wprowadzenia gmin zbiorowych nie ulega żadnej wątpliwości. Stwierdzają to wszyscy Autorzy. W miejsce nieudolnego prymitywu wprowadzono sprawną i odpowiedzialną komórkę administracyjną, która załatwia sprawy nie po kumotersku według widzimisię, lecz według prawa, zgodnie z obowiązującemi przepisami.

Kto zyskał na tem uprawnieniu? Przedewszystkiem urzędy i instytucje powiatowe, najwięcej urzędy skarbowe i Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych przez usprawnienie poboru podatków i składek oraz zwiększenie bezpieczeństwa zainkasowanych składek. Okoliczność ta jest niestety przez te instytucje niedoceniana. Często bowiem instytucje te egzekwują z całą bezwzględnością gminy za zaległości b. gmin jednostkowych nie bacząc, że przez ogołacanie gmin z dochodów godzą w sprawność działania swoich wyręczycieli. Na usprawnieniu administracji gminnej zyskały następnie starostwa, wydziały powiatowe, władze szkolne i wojskowe.

Zyskała również i to bardzo poważnie na usprawnieniu administracji ludność. Wprawdzie zdawaćby się mogło, że usprawnienie poboru podatków przynosi korzyść jednostronną Skarbowi Państwa i samorządowi, dla ludności zaś jest to raczej minus, gdyż powoduje wyciąganie z terenu więcej pieniędzy niż dotychczas, tak jednak nie jest. Wprowadzenie gmin zbiorowych ujawniło liczne nadużycia. Płatnik płacił często dwa razy więcej niż powinien, a Skarb Państwa otrzymywał albo właściwą należność albo nic. Gdzieindziej znowu czytamy o równych (!!) wymiarach szarwarku dla gospodarzy na 1 ha i na 10 ha gruntów. Poprawienie zatem wpływów podatkowych dokonało się dzięki przecięciu nadużyć i przez sprawiedliwy rozkład ciężarów podatkowych. Bardzo dużo płatników, znacznie więcej niż się przypuszcza, na tem usprawnieniu zyskało i to bardzo poważnie.

Z dotychczasowej zatem dyskusji o gminach zbiorowych w województwie krakowskiem wyni-

ka, 1) że wprowadzenie tych gmin spowodowało powszechne i daleko idące usprawnienie administracji przynosząc przez to poważne korzyści innym urzędom i instytucjom oraz ludności, 2) że działalność gospodarcza gmin zbiorowych była w pierwszym roku istnienia tych gmin mniej powszechna i za mało ekspansywna w stosunku do niezliczonych potrzeb wsi, głównie spowodu braku funduszów na ten cel. Brak tych środków ma, zdaniem jednego z Autorów, zastąpić ukochanie pracy i umiejętne wykorzystanie środków stojących do dyspozycji gmin, w szczególności pracy ludzkiej.

Na podkreślenie zasługuje zaznaczone przez niektórych Autorów wybitne zainteresowanie władz nadzorczych sprawami gmin. Wydaje mi się, że jaknajżywsze zainteresowanie i co ważniejsze, jak najdalej idąca pomoc materjalna wydziałów powiatowych jest jednym z warunków wzmożenia działalności gmin również na polu pracy gospodarczej.

Mgr. MICHAŁ MISZEWSKI

Organizacja i dotychczasowe wyniki pracy gmin zbiorowych w powiecie tarnowskim.

Wprowadzenie nowej ustawy samorządowej stwarza dla opinji publicznej okazję do wypowiadania uwag o praktycznej wartości obecnego ustroju.

W dyskusji tej nie brak ukłuć skierowanych pod adresem nowego ustroju gmin wiejskich. Zarzuty te, zdaniem mojem, są często impulsywne i nie dostatecznie przemyślane. Przeczą tym zarzutom zaobserwowane dotychczasowe wyniki działania nowego ustroju gmin wiejskich.

W celu wszechstronnego naświetlenia dyskutowanego problemu, pragnę omówić organizację i dotychczasowe wyniki pracy gmin zbiorowych w powiecie tarnowskim.

Przygotowanie gminy zbiorowej do wykonywania zadań z zakresu administracji władz rządowych, wymagało oddania czynności kierowniczych w kwalifikowane ręce, tak dla samej istoty tych obowiązków, jak też przez wzgląd na odpowiedzialność wójtów, która gwarantować ma należyte spełnienie zadania. W powiecie tarnowskim na 11 przełożonych gmin 7 posiada studja wyższe od szkoły powszechnej, co samo przez się prócz kontynuowanej przez władze nadzorcze pracy kształceniowej daje im możność należytego spełniania obowiązków czynnika nadrzędnego w zakresie nadzoru wewnętrznego nad administracją gmin i zapewnia nabycie koniecznej fachowości urzędniczej i znajomości zasad pracy samorządowej. Jakże odmienny obraz sposobu i czasu urzędowania pozostawiły gminy jednostkowe, w których wójt wioskowy urzędował najwyżej 2 razy w tygodniu. Pozostawiając kwestję fachowości na uboczu, stwierdzić muszę, że załatwienie sprawy uzależniano często w dawnych gminach od względów natury osobistej i od płatnych świadczeń nie na rzecz samorządu.

Pracowników gmin, którzy muszą posiadać przewidziane przez ustawę kwalifikacje naukowe i praktyczne, pod względem tak pracy, wyrobienia intelektualnego i często uspołecznienia nie można bez ujmy dla obecnego aparatu biurowego porównywać z pisarzami dawnych gmin.

Samorząd małopolski wszedł w dziedzinie uporządkowania spraw finansowych, rachunkowych i biurowych na tor ładu i porządku. O tem, że był najwyższy czas wprowadzić nową organizację, świadczą liczne niestety sprawy karno-sądowe tyczące nadużyć pieniężnych, zaistniałe w byłych gminach, jak również pozostawiony stan zadłużenia, który np. w tutejszym powiecie obejmuje kwotę do 150.000 zł. uciążliwych, płatnych *a vista* zobowiązań.

Pytanie, jakie jest nastawienie ludności do nowego ustroju zostało rozwiązane w tutejszym powiecie po 10-miesięcznym okresie działalności gmin na korzyść nowego ustroju. Ludność wiejska przysłowiowo konserwatywna i nieufnie odnosząca się do każdej nowości, darzy obecnie swoje gminy zaufaniem, umie ocenić obywatelskie i uspołecznione spełnianie obowiązków przez zarząd i zespół pracowników gmin. Wpływały z powiatu do władz memorjały i zażalenia, w których oświetlano ujemnie nową organizację, lecz jak wykazała praktyka większość niezadowolonych należy zaliczyć w poczet pominiętych przez wyborców kandydatów na członków samorządów gminnych lub reflektantów na zajęcie w gminach stanowisk biurowych. Niesformułowane konkretnie, ujawniane w memorjałach żądania petentów, sprzeczne z duchem ustawy, a często podyktowane względami natury osobistej lub obejmujące zagadnienia regjonalne nieliczące się z interesem ogółu mieszkańców gminy, nasuwały niejednokrotnie smutne refleksje na temat mentalności petentów.

Znaczna odległość osiedli od siedziby jest bezsprzecznie niedogodnością do której ludność nieprzywykła, lecz trudność ta wypływa nie z ustawy, lecz niewystarczalności finansowej gmin i złagodzoną została w tutejszym powiecie przez centralne w stosunku do zasięgu terytorjalnego obranie siedzib gmin przez wyzyskanie dogodnej komunikacji z siedzibą powiatu i tem, że ludność odpowiednio pouczana łączy załatwienia w gminie dużej ilości spraw z pobytem swoim w Tarnowie lub Tuchowie.

Odpowiedź na pytanie czy zaistniał w bieżącym roku wzrost kosztów administracji daje zamieszczone poniżej porównanie cyfrowe. Biorąc pod uwagę sumy wykonania budżetów w roku 1934/35 i kwoty preliminowane w roku budżetowym obecnym, wydatki działu I. przedstawiają się następująco:

Ogólna suma wydatków w/g. wykonania budżet. w r. 1934/35 wynosi .	162.440 zł.
Ogólna suma wydatków w/g. prelim. budżet. w r. 1935/36 wynosi . .	166.195 „
Uskutecznione w dziale I. wydatki osobowe wyniosły w r. 1934/35 . .	56.990 „
Preliminowane w dziale I. wydatki osobowe wynoszą w r. 1935/36 .	57.234 „

a obejmują składki na ubezpieczenia socjalne — z reguły przez byłe gminy niepłacone — w sumie złotych 3.471 i subwencje dla gromad na pokrycie płac sołtysów w kwocie 3.765 zł.

Wydatki rzeczowe działu I. wykazują w porównaniu z ubiegłym rokiem znaczny wzrost.

W roku 1934/35 wydano zł. 13.780, a w roku 1935/36 preliminowano zł. 20.228 w budżetach głównych i 2.760 zł. w dodatkowych. Ten wzrost wydatków rzeczowych w bieżącym roku jest wyjątkowy i usprawiedliwiony potrzebą urządzenia urzędów gminnych, zaopatrzenia biur w kasy ogniotrwałe, aparaty telefoniczne, maszyny do pisania i inne urządzenia biurowe.

Trawiący nas kryzys gospodarczy nadal utrzymuje zdolność płatniczą ludności na niskim poziomie. Jednak poczęści dlatego, że znika powoli fatalizm przejawiający się w obliczu tego kryzysu, a głównie wskutek pilnej pracy gminnych inkasentów podatków państwowych i samorządowych, uzyskane w powiecie w bieżącym roku wynikłości w ściąganiu danin publicznych są z wyłączeniem terenu popowodziowego dobre. Za 12 miesięcy ściągnęły byłe gminy podatek gruntowy:

w r. 1932/33 w kwocie zł. 164.000 zł.
w r. 1933/34 w kwocie zł. 186.000 „
w r. 1934/35 w kwocie zł. 152.000 „

a obecne gminy za 10 miesięcy uzyskały w roku 1935/36 kwotę 148.000 zł. to jest 67% przypisu. Znośne wynikłości w każdym razie niegorsze niż w latach ubiegłych uzyskano w opłatach drogowych (54% przypisu), a dobry rezultat w składce ogniowej (75% sumy wymiarowej).

Samorząd obecny to w ogólnych zarysach kombinacja dwóch problemów, które muszą być harmonijnie rozwiązywane. Jeden problem to administracja w zakresie poruczonym i własnym oraz związana z nią praca nad niesieniem ludności pomocy, załatwianiem ich spraw osobistych, uzgadnianiem rozbieżności interesów jednostek w interesie dobra ogólnego i regulowaniem życia zbiorowego. Drugie zagadnienie to praca twórcza gospodarcza, stanowiąca trzon i istotę samorządu terytorjalnego, świadcząca o stopniu rozwoju społeczeństwa, dająca obraz osiągniętych rezultatów zbiorowej spólnoty i wiążąca silnie obywatela ze zorganizowanem życiem zbiorowem Państwa i samorządu.

Dzisiejsza smutna rzeczywistość gospodarcza wsi nie daje gminom dużych możliwości zrealizowania potrzeb kulturalnych, zdrowotnych i gospodarczych. Brak kapitałów, które warunkują sprawność techniczną, zastąpić musi na odcinku samorządowej pracy inwestycyjnej ukochanie tej pracy, ofiarność i poświęcenie, przedewszystkiem zaś umiejętne i racjonalne wykorzystanie kapitału, którym wieś rozporządza, t. j. pracy, w formie świadczeń w naturze.

Jakkolwiek spowodu szczupłości środków gminy zbiorowe nie mogły w zakresie twórczej pracy gospodarczej przejawić działalności w zakresie uzasadnionym potrzebami, to jednak osiągnęły także na tem polu lepsze w porównaniu do lat ubiegłych rezultaty. Pomoc Rządu, Z. P. Z. A., a przedewszystkem udzielony przez Tow. Pop. Budowy Szkół publ. kredyt, jak również ofarność mieszkańców gmin, pozwoliła wnieść pod dach 2 piętrowe budynki szkolne w Mościcach i Woli Rzędzińskiej. Ukończono rozpoczętą budowę szkół w Brzozowej i Skrzyszowie. W siedmiu wsiach wykończono szereg sal szkolnych. Sporządzono plany, przygotowano place pod budowę 6 szkół, a dla trzech przyszłych budynków szkolnych przysposobiono materjał budowlany.

Z początkiem roku 1935 odnowiono wszystkie budynki szkolne, postawiono piece i uzupełniono częściowo drzwi i okna.

W zakresie robót drogowych wyrobiono 22.388 dni pieszych i 6.262 dni konnych wartości 66.565 zł. Na terenie gmin Mościce, Gromnik, Ciężkowice wy-

budowano nowe drogi o długości 685 m b. W materjałach konserwacyjnych użyto 3.900 m³ piasku, 10.760 m³ szutru. Wybudowano 10 nowych mostów i 29 przepustów, naprawiono 32 mosty używając 225 m³ szutru, 126 m³ kamienia, 418 m³ drzewa z zapasu pozostałego po rozebraniu mostów państwowych i 123 kg żelaza.

Gminy nowe względnie dobrze jak na obecne stosunki pokrywają swoje zobowiązania, szkołom zapewniły ich potrzeby rzeczowe i z małemi wyjątkami płacą bieżące nauczycielskie dodatki mieszkaniowe, a w innych działach gospodarki samorządowej w szczególności w opiece społecznej, w dziale zdrowia publicznego i bezpieczeństwa, zrealizowały program prac w rozmiarach spełnianych w latach ubiegłych.

Bezpośredni nadzór wójta nad gromadami stanowi bardzo dodatni i ważny czynnik prawidłowego funkcjonowania organów gromadzkich. W czterech wypadkach zaistniałe niedokładności kasowe sołtysów wyszły dzięki temu nadzorowi w krótkim czasie na jaw, a wręcz przeciwnie przedstawiała się ta sprawa dawniej, kiedy inspektor samorządowy mając przeciętnie 100 gmin mógł przeprowadzić inspekcję w gminie raz w roku i wówczas wykryte ewentualne nadużycia obracały się w wyższych niż u sołtysów kwotach narażając Skarb Państwa i samorządu na znaczne straty.

Dalsze usprawnienie działalności gmin zależy od wzmocnienia ich podstaw finansowych, co dałoby się częściowo osiągnąć bez zwiększania dotychczasowych uprawnień finansowych, przez usprawnienie poboru danin publicznych. Umożliwiłoby to zwiększenie zasięgu pracy gmin wiejskich na polu pracy gospodarczej, a co do usprawnienia czynności w dziale administracji, zależy to od znalezienia właściwych metod pracy, usystemizowania i usprawnienia czynności biurowych, nadania im odpowiedniego tempa i staranności, odciążenia samorządu od zbędnej formalistyki.

CO PISZĄ INNI?

WŁADYSŁAW JAROSZ.

Gospodarka finansowa nowych gmin w powiecie nowosądeckim.

Od Redakcji.

Artykuł umieszczony w numerze 15 „Głosu Podhala. Na życzenie Autora powtarzamy go w Przeglądzie Samorządowym z uwagi na aktualność tematu — i jego ścisły związek z dyskusją o gminach zbiorowych, toczącą się na łamach „Przeglądu Samorządowego".

W ostatnich czasach na łamach niektórych pism ukazują się od czasu do czasu artykuły przedstawiające działalność nowych gmin t. zw. zbiorowych w zupełnie ujemnem świetle. Czytając treść tych artykułów odnosi się wrażenie, że autorzy ich albo zupełnie nie znają samorządu gminnego, albo mało się z nim stykają i stąd te skąpe, jednostronne i nieprawdziwe informacje — może nawet nie własne autorów, lecz powtarzane po kimś, kto ze złośliwości krytykuje działalność nowych gmin, lub jak to często bywa, krytykuje dla samej krytyki.

Na samym wstępie chcę zaznaczyć, że nowa ustawa samorządowa, a co zatem idzie ustrój oraz organizacja nowych gmin mają swoje wady i niedomagania i te należy wyświetlić, nawet skrytykować — ale prawdziwie i bez pomijania dobrych stron i zalet nowego ustroju samorządowego.

Uważam nawet, że wskazywanie na wady i niedomagania pewnych ustaw jest obowiązkiem obywateli, ażeby wskazać właściwą drogę do zmiany takiego przepisu prawnego, który jest sprzeczny z interesem ludności.

Postaram się bezstronnie przedstawić gospodarkę nowych gmin w powiecie nowosądeckim za rok 1935/6 biorąc za podstawę pierwszy rok działalności, który uważać należy za rok próby. Przedstawię zatem dobre i złe strony ustroju i działalności nowego samorządu gminnego i porównam z byłemi gminami jednowioskowemi.

Podstawą działalności gmin są finanse, a w związku z tem wyłania się kwestja wysokości obciążenia ludności, świadczeniami gotówkowemi i w naturze, co przy krytyce nowych gmin odgrywa największą rolę.

Poniżej umieszczony wykaz ilustruje gospodarkę finansową byłych gmin i obecnych — wysokość kosztów administracyjnych oraz obciążenie ludności podatkiem wyrównawczym dawniej, a obecnie:

L.	Nazwa gminy	Budżety b. gmin 1934/5	Budżet n. gmin 1935/6	Koszty administr.		Podatek wyrównaw.	
				1934/5	1935/6	1934/5	1935/6
1	Chełmiec Pol.	21.429	13.673	8.071	6.462	4.800	3.150
2	Grybów	18.028	16 878	6.812	7.147	6.025	6.000
3	Gródek	14.037	14.130	5.819	7.389	6.203	5.000
4	Korzenna	17.284	15.308	6.656	8.284	5.775	4.800
5	Łabowa	12.559	11.000	4.617	6.409	3.472	4.820
6	Łącko	33.766	18.533	10.169	8.375	6.784	6.200
7	Łososina	13.097	14.985	7.922	8.053	6.812	6.756
8	Muszyna	15.455	18.432	9.045	6.090	5.500	4.500
9	Nawojowa	13.453	12.453	8.333	5.835	6.483	5.360
10	Nowy Sącz	25.845	18.969	9.825	9.757	8.481	7.436
11	Piwniczna	29.918	15.158	8.234	9.519	4.374	6.212
12	Podegrodzie	14.784	13.163	6.794	6.698	4.427	3.855
13	Stary Sącz	16.947	12.915	6.483	7.085	5.581	4.390
14	Tylicz	27.117	11.132	5.698	7 455	1.036	5.000
15	Krynica Wieś	11.280	13.412	3.975	6.430	1.143	2.270
	Razem	284.999	220.141	108.564	110.988	76.896	75.749

Jak z powyższego wynika, budżety nowych gmin w porównaniu z budżetami b. gmin jednowioskowych są niższe o sumę zł. 64.858. Należy jednak zaznaczyć, że dochód z majątków, który po b. gminach przeszedł na gromady został z budżetów nowych gmin wyeliminowany, a przewidziany w budżetach poszczególnych gromad.

Dochód z majątków przeznaczają gromady na cele miejscowe jak zagospodarowanie i ulepszanie gruntów, lasów, na budowę i utrzymanie szkół, budowę studni, zakup sprzętu przeciwpożarowego i t. p.

Jeśli idzie o wydatki administracyjne nowych gmin, to te w stosunku do b. gmin wykazują za rok 1935/6 zwyżkę o kwotę zł. 2.424. Zwyżka ta jednak jest tylko pozorna, bo jeśli się uwzględni, że w kwotach adminisracyjnych nowych gmin zostały wstawione wydatki rzeczowe na kupno mebli w kwocie zł. 6.000, raty za nowe maszyny do pisania w kwocie zł. 4.000, oraz kilka tysięcy na kupno tablic, pieczęci, nowych ksiąg, druków i t. p., które służyć będą na szereg lat — to koszty administracyjne nowych gmin — w stosunku do b. gmin jednowioskowych są jednak mniejsze o sumę ponad zł. 10.000.

Personal 15 gmin wiejskich powiatu nowosądeckiego jest o pełnych kwalifikacjach — wszyscy sekretarze posiadają ukończone wykształcenie średnie (maturę gimnazjalną, Instytut administracyjno-gospodarczy, praktykę w gminach zbiorowych i egzamin przewidziany na te stanowiska.

Uposażenie sekretarzy uregulowane jest wedle XI. st. płac pracowników samorządowych, które dla samotnego wynosi netto 130 zł. miesięcznie. Sekretarze gminni rekrutują się przedewszystkiem z ludzi młodych (14-tu od 26 do 30 lat, 1 — 37 lat), którzy dotychczas pozostawali bez pracy, względnie odbywali bezpłatną praktykę.

Poza sekretarzami zatrudniają poszczególne gminy po jednym względnie dwu pracowników z płacą od 50 do 80 zł. miesięcznie. Pracownicy ci rekrutują się po części z byłych sekretarzy gmin jednowioskowych, względnie z bezrobotnych absolwentów szkół średnich, zamieszkałych na wsi. Płace wójtów uregulowane zostały w zależności od wielkości gminy i możliwości finansowych. Przeciętnie pobierają wójtowie po 60—80 zł. miesięcznie, 2 wójtów pobiera po 100 zł. miesięcznie łącznie z kosztami dojazdu do Urzędu gminnego.

Urzędowanie we wszystkich gminach trwa codziennie od godziny 8-ej rano do 3-ej popołudniu. Takie jest jednak oficjalne określenie, bo w praktyce tak wójtowie jak i sekretarze urzędują właściwie od rana do wieczora w urzędzie lub załatwiają sprawy ludności na sesjach wyjazdowych po gromadach.

A teraz najważniejsza sprawa — to obciążenie ludności podatkami samoistnemi, a zwłaszcza podatek wyrównawczy na rzecz gmin.

Jak widać z zamieszczonego wykazu, podatek wyrównawczy na terenie tut. powiatu mimo wprowadzenia nowych gmin i urządzenia biur Zarządów gminnych, nietylko nie został podwyższony, lecz owszem jest nawet nieznaczna obniżka w kwocie 1.147 w stosunku do sumy podatku wyrównawczego pobieranego przez b. gminy jednowioskowe.

Należy jednak w tem miejscu zaznaczyć i wyraźnie wyjaśnić następującą sprawę. Niektóre b. gminy jednowioskowe — posiadające większe majątki nie pobierały podatku wyrównawczego, bo osiągane dochody wystarczały na zaspokojenie miejscowych potrzeb tych wiosek. Skoro jednak te miejscowości (zresztą bardzo nieliczne) weszły w skład nowej gminy razem z miejscowościami bez majątków, pobierającemi podatek wyrównawczy, to zostały obciążone teraz tym podatkiem na równi z innemi gromadami w skład tej samej gminy wchodzącemi.

Nowa ustawa samorządowa zatem, mojem zdaniem, wprowadziła sprawiedliwszy sposób obciążenia ludności podatkami na rzecz gminy, bo gromady płacąc dawniej nadmierne stawki podatku wyrównawczego, płacą go obecnie przy stawce mniejszej, kosztem gromad, które dotychczas tym podatkiem obciążone nie były.

I zdaje mi się, że jeśli z wprowadzenia nowych gmin jest ktoś niezadowolony, to poza autorami niektórych artykułów w prasie, mogą być niezadowolone istotnie tylko te nieliczne bogatsze miejscowości, które muszą obecnie partycypować w płaceniu

podatku wyrównawczego na równi z biedniejszemi gromadami na rzecz całej gminy.

Tak się rzecz przedstawia w rzeczywistości. Rozumiem i zgadzam się, że mieszkańcy tych kilkunastu gromad posiadających większe majątki są mniej lub więcej niezadowoleni, że płacą obecnie po kilka złotych podatku wyrównawczego, lecz trzeba być sprawiedliwym i wyjaśnić, że mieszkańcy stu kilkudziesięciu gromad w tut. powiecie płacą tego podatku teraz mniej i z wprowadzenia nowych gmin są zupełnie zadowoleni.

Urzędowanie b. wójtów gmin jednowioskowych ludność przeważnie pożegnała z zadowoleniem i ulgą oraz ustosunkowała się do nowych przełożonych gmin życzliwie. Dowodem tego jest to, że ludność często przychodzi do Urzędów gminnych domagając się od wójtów załatwienia nietylko spraw urzędowych lecz i prywatnych. Z tych powodów Rady gminne powybierały komisje rozjemcze z wójtem na czele dla załatwiania sporów i wyrokom tym mieszkańcy chętnie się poddają, co im również wiele pieniędzy zaoszczędza.

Wyraźnym dowodem zaufania do nowych gmin i ich organów jest i ten fakt, że ludność sama płaci podatki w kasie urzędu gminnego i domaga się, by nie sołtysi lecz funkcjonarjusze gminy podatki ściągali, co nawet przeważnie na terenie tut. powiatu jest obecnie praktykowane.

Takby się przedstawiała sprawa świadczeń gotówkowych na rzecz gmin. A jak świadczenia w naturze? Z całą stanowczością stwierdzam, że świadczenia drogowe w naturze zostały utrzymane w tej samej wysokości co za dawnych gmin jednowioskowych. Ta różnica, że wymiar jest teraz sprawiedliwy, bo na podstawie podatków bezpośrednich, a nie jak dawniej, od numeru domu. Biedak półmorgowy odrabiał tyle dniówek co gospodarz na 20 czy 40 morgach. Śmiem stwierdzić, że były to nie świadczenia w naturze, lecz raczej odrabianie pańszczyzny, bo biedak pracował za bogatego, a w dodatku ci ostatni przy kumoterskich stosunkach z b. wójtami najczęściej szarwarku wogóle nie odrabiali, bo nie miał ich kto przymuszać.

Muszę zaznaczyć, że świadczenia w naturze w tut. powiecie ludność chętnie odrabia, były nawet gromady, które poza wymierzonym szarwarkiem uchwalały sobie dobrowolnie dwa razy, a nawet 3 razy większe świadczenia na poprawę drogi lub budowę szkoły.

Przedstawiając budżety, obciążenie mieszkańców i koszty administracyjne byłych i obecnych gmin nie starałem się specjalnie o wykazywanie dużych oszczędności, czy potanienia administracyj obecnych gmin, bo ta stosunkowo jest niewielka i nie w każdej gminie, a przedewszystkiem nie należy jej szukać tylko w budżetach gmin, bo gminy nietylko mają własny zakres działania, ale w dużej mierze wykonują wiele czynności poruczonego przez Państwo zakresu działania.

Jest rzeczą jasną i zrozumiałą, że Starostwo, Urząd Skarbowy, Wydział Powiatowy, P. K. U., Inspektor Szkolny, Inspektor P. Z. U. W., czy inny urząd wysyłając obecnie okólnik do 15 gmin wiejskich, zamiast jak dawniej do 190 zaoszczędza na wydatkach kancelaryjnych i są to sumy dosyć poważne, jeśli się zważy, że tych okólników wysłał każdy urząd po kilkanaście w ciągu roku. A odpowiedzi od 15 gmin, zamiast od 190 ilość ponagleń, szybkość załatwienia, czy nie są poważną oszczędnością czasu i pieniędzy?

A propos oszczędności przytoczę zapatrywanie pewnego gospodarza z gromady Królowa ruska. Gdy po zlikwidowaniu b. gmin jednowioskowych przeprowadzono kontrolę ksiąg b. gmin, wyszły na jaw różne malwersacje w podatkach gminnych — powiatowych i państwowych — między innemi wykryto sprzeniewierzenie kwoty około 15.000 zł., którą przywłaszczył sobie sekretarz b. gminy jednowsiowej Królowa ruska na szkodę Skarbu Państwa i płatników. Sekretarz ów przez szereg lat ściągał dosłownie od wszystkich płatników podatek gruntowy, opłaty drogowe, podatek wyrównawczy, wojskowy i t. p. nietylko w wysokości ustawą przypisanej, ale o 100 i 200 proc. wyższy i sumy te zatrzymywał na swoją korzyść. Co więcej! Gdy ludzie narzekali na wysokość wymiarów pisał im ten sekretarz odwołania, pobierając tylko na znaczek pocztowy. Rozumie się, że odwołań tych nigdzie nie wysyłał, znaleziono je podczas rewizji na strychu.

Otóż gospodarz ten, który płacił o 100 proc. więcej wszystkich podatków przez kilka lat, a mimo to będzie musiał może jeszcze raz płacić, jeśli niema kwitów, rozmawiając ze mną o gminach zbiorowych powiedział „może być, że tak wielkiej oszczędności te nowe gminy zbiorowe miały nie będą, ale ludzie i tak zarobią, bo jeżeli się zważy, że połowa ludzi jest uczciwych a druga nie, to tak licząc na 190 wójtów i 190 pisarzy b. gmin małych 95 wójtów i 95 pisarzy mogło być uczciwych, a druga połowa nie. Teraz na 15 wójtów i 15 sekretarzy nawet 7 czy 8 nieuczciwych być nie może, bo ich łatwo jest kontrolować nie raz na 4 lata, ale 4 razy na rok“.

Dużo w tem prawdy, bo przy łatwiejszej kontroli utrudnione będzie popełnianie nadużyć przy ściąganiu podatków, a niezależnie od tego pozosta-

ną w kieszeniach ludności złotówki płacone dawniej za pieczątki na recepisach, poświadczeniach i t. p., które rzadko do kas gminnych wpływały. (Znam dokładnie gminy 3 powiatów w Małopolsce, nie przypominam sobie, bym gdzieś w księgach zauważył opłaty za pozwolenia na budowę, a przecież ludzie płacili).

Odległości mieszkańców od siedziby urzędów gminnych po zmianie ustroju samorządu gminnego są bezsprzecznie teraz większe i bez wątpienia jest to ujemna strona nowych gmin, czego jednak nie należy zbytnio przesadzać, bo poszczególni mieszkańcy tych spraw do załatwienia w Zarządzie gminnym tak wiele znowu nie mają, a należy pamiętać, że sołtys sam załatwia na miejscu wiele spraw, względnie załatwia je zbiorowo na miejscu w urzędzie gminnym (stwierdzanie identyczności osób, melduniki, wymeldowanie, ściąganie podatków na miejscu, odrabianie świadczeń w naturze na miejscu i t. p.).

Ponadto należy stwierdzić, że siedziby nowych gmin zostały wyznaczone w miejscowościach, które ze względów gospodarczych, handlowych i t. p. stale ludność skupiają jak np. Nowy Sącz, Stary Sącz, Grybów, Piwniczna, Muszyna, Łącko, Chełmiec, Łabowa i t. d. Sołtysi załatwiając swoje sprawy prywatne bardzo często sami dobrowolnie codziennie do Urzędów przychodzą, mimo, iż obowiązkowo winni zgłaszać się tylko 2 razy na miesiąc.

Wkońcu należy również podkreślić, że kontakt wójtów z ludnością jest coraz silniejszy, bo niezależnie od brania udziału w posiedzeniach rad gromadzkich, wójtowie i sekretarze objeżdżają gromady i na miejscu załatwiają sprawy urzędowe.

Rozumie się, że niema reguły bez wyjątku, tak więc możliwe, że jakaś miejscowość jest w mniej szczęśliwem położeniu, podobnie jak nie każda gmina pod względem finansowym równa się drugiej — i jak nie każdy wójt, czy sekretarz jest wzorem pracy i uczciwości — temu jednak nie jest winna nowa ustawa samorządowa, lecz ludzie, którzy ją wprowadzają w życie, bo nawet najlepsza ustawa na nic się nie zda, jeśli ją niewłaściwi, nieudolni, lub źli ludzie spaczą. Zatem samorząd ma jeszcze jeden cel i zadanie: wychować sobie następców — zdolnych działaczy samorządowych.

A teraz przyjdę do właściwej działalności gmin i żeby nie być gołosłownym, odrazu przytoczę konkretne fakta. To, co na wstępie uzasadniłem, że obciążenie ludności i koszty administracyjne po wprowadzeniu nowych gmin nic nie powiększyły się to udowadniam jeszcze tem, że b. gminy jednowioskowe pobierając tesame podatki jeśli nie nic to przynajmniej bardzo mało zdziałały, a w dodatku pozostawiły długi na ogólną kwotę zł. 150.649 (zaległe budżety szkolne — niepłacone przez szereg lat dodatki mieszkaniowe dla nauczycieli, płace wójtów, pisarzy, stróżów, posłańców i t. p.).

A jak wygląda pierwszy rok działania nowych gmin?

Łatwo było w czasach lepszej konjunktury zrobić 150.000 zł. długów i te pozostawić nowym gminom w spadku. Nowe gminy zostały wprowadzone i rozpoczęły działalność bezwątpienia w czasie może nieodpowiednim, bo w czasie doprawdy ciężkiej sytuacji gospodarczej wsi, a jeśli chodzi o teren powiatu nowosądeckiego, to jeszcze w dodatku po straszliwej klęsce powodzi, która osłabiła siłę płatniczą mieszkańców.

Nie mniej jednak tak się szczęśliwie złożyło, że właśnie te nowe gminy obudziły aktywność mieszkańców i wzmożyły ruch gospodarczy w powiecie.

Rozpoczęła się na szeroką skalę budowa dróg i mostów zniszczonych powodzią, oraz budowa nowych budynków szkolnych, które przy pomocy T. P. B. P. S. P. wykonano w Jazowsku, Brzynie, Zabrzeży, Świniarsku, Rdziostowie, Królowej ruskiej, Gostwicy, Wawrzce i t. d., a niezależnie od tego przeprowadzono gruntowny remont wielu budynków szkolnych. Gmina Piwniczna kończy budowę domu ludowego w Rytrze, gmina Nowy Sącz (wieś) budowę domu Ludowego w Zawadzie. Ponadto wybudowano nowe remizy strażackie w Łącku i Białej wyżnej, oraz zmotoryzowano Straże w Tyliczu i Łabowej. To wszystko w ostatnim roku za urzędowania nowych gmin.

Niezależnie od tego nowe gminy z tych skromnych budżetów za pierwszy rok działalności spłaciły długów po b. gminach jednowioskowych na kwotę zł. 10.661 oraz w drodze układów uzyskały bonifikatę zaległych zobowiązań w sumie około 15.000 zł. tak, że pozostała im do wyrównania po b. gminach jeszcze suma zł. 125.000, którą będą musiały nowe gminy spłacić w ciągu kilku okresów budżetowych.

W tem miejscu muszę z uznaniem podkreślić, że obecni wójtowie i sekretarze w ciągu roku spełnili dobrze swoje zadanie bo wiem, że borykali się z licznemi trudnościami, wymagającemi dużego wysiłku pracy i taktu.

Jakaż to wielka i uciążliwa była sprawa spisania długów po b. gminach, sprawozdanie tych zobowiązań, konferencje i układy z wierzycielami,

a jednak wszystko zostało wykonane i ani jedna pretensja nie była przedmiotem sporu sądowego.

A czy nowe gminy długów nie zaciągnęły? Pytanie to jest konieczne celem wyświetlenia działalności nowych gmin. Otóż stwierdzam, że te gminy, które wybudowały nowe budynki szkolne musiały ze względów zrozumiałych starać się i zaciągnąć pożyczki długoterminowe w Tow. Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Gminy te jednak wspólnie z gromadami dały też własne fundusze i robociznę w naturze. Wszystkie 15 gmin zakupiły maszyny do pisania, z tego 8 gmin zapłaciło należytość gotówką w całości, 7 zaś zakupiło na warunkach spłaty w ciągu lat 3. Ale umeblowanie, księgi, płace wójtów i personelu, wydatki na utrzymanie szkól, a nawet bieżące dodatki mieszkaniowe są spłacone i nowe gminy za okres swojej działalności nowych długów nie poczyniły, owszem częściowo spłaciły zaległe. Uważam, że przy obecnie skąpych uprawnieniach finansowych gmin, będzie stan zadawalający, jeśli najpilniejsze wydatki bieżące, gminy zdołają wykonać i zapłacić bez zaciągania długów.

Powiat nowosądecki liczył dawniej 6 miast i 186 gmin — obecnie jest 5 miast (Nowy Sącz miasto wydzielone) i 15 gmin, czyli razem 20 jednostek podlega nadzorowi Wydziału Powiatowego.

Jest rzeczą jasną, że kontrola gmin jest obecnie częsta — stała i należyta. Przeprowadzone inspekcje w tym roku ze względów zrozumiałych miały charakter wyłącznie instrukcyjny i przeprowadzał je nietylko inspektor samorządowy, lecz sam Przewodniczący Wydziału Powiatowego był w każdej gminie po kilka razy.

Należy sądzić na podstawie wyników działalności nowych gmin — po rocznym okresie pracy, że nowe gminy w zupełności sprostają zadaniom, o ile Władze Państwowe i obywatele odnosić się będą do samorządu życzliwie.

Dr. M. L.

Praca społeczna w zasięgu działania Państwowej Średniej Szkoły Rolniczej w Czernichowie.

Szkoła rolnicza dla mieszkańców wsi stanowi zawsze bezpośrednie źródło dla pogłębienia sprawności gospodarczej warsztatów rolnych. Wynika to z logicznego nastawienia prac szkoły, zabiegów wykonywanych w gospodarstwie szkolnem, z różnych, a wielorakich zmian, jakie rolnik porównuje w stosunku do wyników prac na podobnem choć mniejszem gospodarstwie u siebie. Z biegiem lat światlejsza i przystępniejsza postępowi rolniczemu część społeczeństwa wiejskiego zaczyna traktować szkołę jako poradnię zawodową, skoro zaś porady udzielone wydawać poczynają, poddawane początkowo w wątpliwość, wyniki — szkoła staje się nietylko doradczynią w każdej niemal dziedzinie gospodarstwa wiejskiego, ale widząc żywe zainteresowanie rozszerza z własnej również inicjatywy zakres swych prac, co wytwarza ogólny ruch dóbr wymiennych: wiadomości i inicjatywy ze strony zakładu i jego pracowników, oraz zdrowej i energicznej roboty technicznej na wsi.

Podobnie rzecz się miała i zaczęła w Czernichowie. W rezultacie okazało się, że dla uchronienia się od błędów i ustalenia ogólnego nastawienia prac koniecznem było skoncentrowanie poszczególnych działów w formę niejako ośrodka, co też nastąpiło kilka lat temu na specjalnem zebraniu grona profesorskiego szkoły. Praca ta została rozdzielona według osobistych zamiłowań i nastawienia zawodowego w ten sposób, że każden z profesorów zakładu objął niejako rolę inicjatora i opiekuna działu, który mu najwięcej odpowiadał. Podkreślam to wyraźnie dlatego, że rzecz sama polegała i polega nadal, wyłącznie na dobrej woli, a dowodem na to jest, że spełniana jest anonimowo pod firmą szkoły. Zaznaczyć należy, że układ tego rodzaju nastąpił w ścisłem porozumieniu z Kuratorjum Okr. Szkol. krak., Izbą Rolniczą krakowską, Radą Powiatową i Okr. T-wem Rolniczem w Krakowie, a więc z wszystkiemi naczelnemi organizacjami rolniczemi, do czego dodać należy szczególnie życzliwe ustosunkowanie się do tych zamierzeń pracowników-kolegów z tych właśnie organizacji rolniczych w Krakowie.

Rozmiar prac i potrzeby terenu opierającego się o szkołę były jednak tak znaczne, że w końcu Okr. T-wo Rolnicze w Krakowie postanowiło stworzyć w Czernichowie swą ekspozyturę, co też istotnie kilka lat temu nastąpiło. Szkoła udzieliła na ten cel potrzebnego lokalu (2 pokoje + kuchnia) i niezbędnych urządzeń tegoż. Resztę wykonali instruktorzy, desygnowani do Czernichowa przez OTR. jako stali pracownicy pozostający do dyspozycji szkoły. Ten stan rzeczy przetrwał aż do początków 1936 r., kiedyto ze względów ogólnie znanych re-

strykcji budżetowych zmuszone było OTR. do likwidacji tego etatu w Czernichowie. W chwili, gdy sprawozdanie do piszemy, spadkobiercą świetlicy OTR. stało się miejscowe Kółko Rolnicze w Czernichowie — sama zaś sprawa utrzymania nadal instruktoratu rolnego w Czernichowie przygotowywaną jest finonsowo przez wszystkie gromady gminy zbiorowej Czernichów. Jest to tem samem dowodem wysokiego uświadomienia ludności co do potrzeby i korzyści, jakie własny instruktor może na wsi oddać.

Prace społeczne szkoły nie zamknęły się z konieczności wyłącznie w problemach zawodowo-rolniczych. Przygotowanie obywatelskie szczególnie młodych kadr ludności wiejskiej, czytelnictwo wiejskie i t. p. stworzyły zrozumiale zazębiające się kółko, których sprężyną stali się już nietylko nauczyciele szkoły, ale jej młodzież. W związku z tem moglibyśmy wyróżnić dwojakiego rodzaju prace prowadzone przez szkołę: a) zawodowo-rolnicze i b) społeczno-gospodarcze.

a) Z a w o d o w o - r o l n i c z a d z i a ł a l n o ś ć s z k o ł y opiera się o Ośrodek OTR. w Czernichowie, jako *sui generis* centralę gminną Kółek i Organizacji rolniczych na wsi. Jak wspominaliśmy już — ośrodek ten posiadał do początków 1936 r. własnego instruktora z ukończoną średnią szkołą rolniczą. Instruktor pracował pod kierunkiem profesorów i pozostawał w stałem porozumieniu z OTR. w Krakowie. Działalność ośrodka obejmowała wszystkie gromady gminy zbiorowej Czernichów oraz gromadę Rączna z gm. zb. Liszki. Środków lokomocji dla instruktora dostarczała szkoła wzgl. zainteresowane gromady, w niektórych wypadkach organizowane były zebrania ogólne w Czernichowie. Z końcem 1935 r. reaktywowano i ożywiono działalność niektórych kółek rolniczych tak, że obecnie pracuje 6 kółek: Rybna, Czułów, Czułówek, Nowa wieś, Wołowice i Czernichów, pozatem funkcjonują normalnie 4 sklepy i 1 spółka maszynowa. Kółka rolnicze reaktywowano najczęściej tam, gdzie uprzednio specjalne zainteresowanie rolników powołało do życia mniejsze jednostki organizacyjne w formie Kół Sadowniczych lub pszczelarskich. I tak według stanu z końca 1935 r. pracuje 10 kół Sadowniczych: Czułów—Czułówek—Rybna—Przeginia narodowa — Nowa wieś — Kłokoczyn — Czernichów —Wołowice—Facimiech—Pozowice, pozatem w organizacji są Koła sadownicze w Rusocicach i Dąbrowej. Pozatem pracuje 1 Koło Pszczelarskie w Czernichowie. Niezależnie od tego pozostają pod opieką szkoły 2 spółdzielnie, a to koszykarska i spożywców w Rącznej. Ponieważ akcją w kierunku reaktywowania Kółek Rolniczych podjętą została dopiero przy końcu 1935 r. spodziewać się należy, że w niedługim czasie ilość tychże znacznie się powiększy, a w każdym razie pozostałe Koła Sadownicze rozszerzą swą działalność na całokształt spraw rolniczych interesujących daną gromadę. Omówimy obecnie pokrótce zakres prac w poszczególnych działach.

D z i a ł a l n o ś ć p s z c z e l a r s k a koncentruje się tymczasowo w 1 Kole Czernichów, które posiada obecnie 18 członków. Wkładka członkowska wynosi 3 zł. rocznie. Koło zostało założone 15. III. 1935 r., odbywa stałe miesięczne zebrania informacyjne, prenumeruje własne czasopisma, a na sezon 1935/36 sprowadziło 308 kg cukru. Działalność członków żywa i ściśle realna wyraziła się nietylko udziałem producentów w wystawie rejonowej w r. 1935, ale i wystawieniem narzędzi własnej produkcji (miodarka, ule i t. p.).

D z i a ł a l n o ś ć h o d o w l a n a wyraża się w 1 Związku hodowców bydła czerwonego polskiego w Rybnej oraz w 2 Związkach hodowców trzody chlewnej w Czułowie i Czułówku. Do związku hodowców bydła należy 19 gospodarzy z 118 szt. krów, dla których odbyto 18 kontroli mleczności, otrzymując przeciętny procent tłuszczu 7,78 oraz przeciętną wydajność mleka 8,82 kg. Do 2 związków hodowców trzody należy 6 gospodarzy z 6 lochami i 1 knurem. Tak wygląda statystyka za r. 1935. Nadto w r. 1935 sprzedano 18 sztuk świń-bekonów. Ponadto praca hodowlana wyraziła się w zespołach konkursowych. Gospodarstwo szkolne, posiadające własną zarodową oborę bydła czerwono-polskiego, stado rasowych kur Karmazynów, zarodową chlewnię rasy wielkiej białej angielskiej, rozprowadza materjał hodowlany w okolicę po cenach wyjątkowo przystępnych, co dotyczy szczególniej trzody chlewnej.

D z i a ł a l n o ś ć r o l n i c z a wyraża się przedewszystkiem w współdziałaniu w akcji konkursów rolniczych prowadzonych głównie w dziale okopowych (ziemniaki i buraki pastewne) pozatem zaś ostatnio w zakresie upraw (siew punktowy żyta), kukurudzy i t. p. W r. 1935 w rejonie działalności szkoły prowadzone były konkursy w 21 zespołach, w czem I. stopnia 10, II. stopnia 5 oraz III. stopnia 6. Zespoły rozrzucone były po wszystkich gromadach gminy zbiorowej Czernichów. Niezależnie od tego prowadzone są doświadczenia odmianowe nad pszenicą, owsem i ziemniakami oraz nawozowe pod pszenicę, owies i ziemniaki.

Na terenie gminy prowadzonych jest 7 gospo-

darstw przodowniczych, a to w Nowej wsi, Czernichowie, Czułówku, Pozowicach. Udział szkoły w organizacji tych gospodarstw jest bardzo zasadniczy.

D z i a ł a l n o ś ć o g r o d n i c z a pozostając w bezpośredniej łączności z pracami OTR. koncentruje się w Kołach sadowniczych, założonych w 1934 r. w następujących gromadach: Czernichów, Kłokoczyn, Rusocice, Przeginia narodowa, Rybna, Czułówek, Czułów, Nowa wieś, Pozowice i Wołowice t. j. w 10 jednostkach. Większość Kół posiada już własne opryskiwacze i niektóre najistotniejsze narzędzia. Pozatem Koła prenumerują czasopisma zawodowe i odbywają od czasu do czasu ogólne zebrania całego ośrodka według programu nakreślanego przez szkołę rolniczą. Szczególnie wyraźne zainteresowanie członków pracami w sadach tak nowo-zakładanych jak i starszych wymagało także zorganizowania zbiorowej akcji zakupu środków chemicznych niezbędnych do walki z chorobami i szkodnikami drzew owocowych. Na sezon 1936 zakupiono 300 kg karboliny sadowniczej DKM oraz kilkadziesiąt kg siarczanu miedzi, zieleni paryskiej, cieczy kalifornijskiej, plumbarsenu, i t. p. W akcji popierania zakładania nowych sądów szkoła współdziała z wymienionemi Kołami sadowniczemi oraz z okolicznemi niezrzeszonemi gospodarstwami — prowadząc własną szkółkę drzew i krzewów owocowych, w której prowadzone są odmiany według ustalonego dla najbliższej okolicy doboru. Odmiany te prowadzone są przeważnie na przewodnich. Podkreślono tu również wyraźnie znaczenie takich krzewów owocowych jak agrest i porzeczki, których znaczne ilości sprzedaje się również wśród ludności.

D z i a ł a l n o ś ć s p ó ł d z i e l c z a okręg w Rącznej obejmującej wsie: Rączna, Dąbrowa, Sciejowice, Jeziorzany, Wołowice od dawna zajmował się wyrobami koszykarskiemi, jednakże handel temi wytworami pozostawał w rękach prywatnych przedsiębiorców, którzy kupowali wiklinę i rozdawali na kredyt nakładcom w zamian za co odbierali kosze wyrobione. Łatwo zrozumiały wyzysk dotykał ludność, która traciła na cenie uzyskiwanej za wiklinę i na wartości wyrobionego materjału. Pozatem istniały w Rącznej prywatne sklepy spożywcze gdzie również poszczególnym nakładcom za udzielany kredytowo towar liczone były lichwiarskie ceny. W r. 1930 założoną została spółdzielnia koszykarska w Rącznej, której obroty wynosiły około 12—15.000 zł. rocznie i przeciętny zysk roczny około 1000 zł. (konkretnie: w r. 1935 po wypłaceniu renumeracji zarządowi wynosił 992.70 zł.). W r. 1934 założoną została spółdzielnia spożywców, której obroty roczne wahały około 20.000 zł., a czysty zysk w r. 1935 wynosił 900 zł. Część zysku spółdzielni koszykarskiej i spożywców w Rącznej odpisuje się corocznie na budowę domu ludowego w Rącznej, który ma być wybudowany w najbliższej przyszłości.

Wyniki działalności zawodowo-rolniczej mogliśmy obserwować tak jak corocznie także w jesieni 1935 r. w czasie lokalnej wystawy rolniczej odbytej w szkole rolniczej. Znakomite wyniki przysposobienia rolniczego, kultury sadowniczej, samowystarczalności w zakresie pszczelarstwa i t. p. nagrodzone zostały i wyróżnione przez komisję złożoną z delegatów Izby Rolniczej i Okr. T-wa Rolniczego w Krakowie.

b) S p o ł e c z n o - g o s p o d a r c z a d z i a ł a l n o ś ć s z k o ł y wyraża się głównie w następujących pracach: 1) Związku Strzeleckiego, którego oddział pozostawał od początku i pozostaje nadal pod nadzorem i kierownictwem pracowników szkoły, a którego działalność koncentruje się głównie w pracy świetlicowej i t. p. 2) T. S. L., którego Koło powstało 35 lat temu przy inicjatywie i bezpośrednim udziale pracowników szkoły i w takiem współżyciu pozostaje do dnia dzisiejszego, wyrażając się w akcji czytelniano-bibljotecznej (przeszło 600 tomów), oraz urządzaniu wszelkich obchodów państwowych i historycznych, akcji rozrywkowej wyrażającej się w znacznej ilości przedstawień i zabaw ludowych, i t. p. Własna świetlica zaopatrzona w radjo, gazety, gry towarzyskie i t. p. jest ośrodkiem kulturalnym wysokiej klasy dla miejscowej ludności, współpracując z oddziałem Z. S. 3) Rejonowa Komenda Straży Ogniowej z siedzibą w Czernichowie, posiadająca 9 oddziałów Stow. Och. Straży Pożar., ma czynnych 146 strażaków, 11 sikawek ogniowych w tem jedną motorową. 18-tu strażaków posiada wyszkolenie I-go stopnia zaś naczelnik rejonu wyszkolenie stopnia II-go. Wszystkie oddziały wykonały plan pracy. 4) Bibljoteka Społeczna przy Państw. Szkole Rolniczej z siedzibą w Czernichowie stanowi dział dla siebie zamknięty o ścisłym programie pracy, działając w obrębie gminy zbiorowej Czernichów, wśród Związków Młodzieży Ludowej zrzeszonej w 10 Kołach, a to: Czułów, Czułówek, Rybna, Przeginia narodowa, Przeginia duchowna, Kłokoczyn, Kamien, Pozowice, Facimiech i Czernichów (Ratanice). Działalność tej bibljoteki i jej program podany został w jednym z poprzednim zeszytów „Przeglądu“ (vide: Stan książki i czytelnictwa na

terenie rejonu czernichowskiego, powiat Kraków, W. Wesołowski).

Streszczając kierunki w jakich rozwija się praca społeczna na terenie gminy zbiorowej Czernichów, będąca w oparciu o pracowników Państwowej Średniej Szkoły Rolniczej w Czernichowie, bez względu na to, w jakich organizacjach praca ta sięześrodkowuje i jakim jest nadrzędny kierunek ogólny tej pracy, pominąłem zasięg w kierunkach mniej istotnych, co wyraźnie na tem miejscu podkreślam. Nie jest to zresztą praca nowa, mimo iż elementy jej zmieniły nazwy, a nawet niekiedy cele. Działalność ta bowiem jest trwałą i tak długą, jak długą jest egzystencja zakładu, którego 75-lecie obchodzono w 1934 r. *dr. M. L.*

P. S.

Dla ilustracji dołączam bilanse spółdzielni wspomnianych w artykule.

Bilans Spółdzielni Koszykarskiej w Rącznej
na dzień 31. XII. 1935 r.

	Aktywa: zł	Pasywa: zł
Kasa	127.88	
Dłużnicy, wierzyciele	1002.07	26 35
Towar w magazynie	1786.90	
Udział w kasie Stefczyka	10.00	
Dom Ludowy		200.00
Udziały członków		631.00
Fundusz rezerwowy		1576.80
Zysk		492.70
	2926 85	2926 85

Rachunek zysków i strat:

	Winien zł	Ma zł
Różne	12.05	
Przenies rachunek dłużn	82.55	1 84
Odpis. udział Synd. Kosz. w Krakowie	500.00	
Renumer. A. Grucy	280.00	
Odpisano książki	98.50	
Koszta administr	1025.99	
Czysty zysk	492.70	
Zysk na towarze		2489.95
	2491.79	2491.79
Z tego na Dom Ludowy		200.00
Fundusz Rezerwowy		123.20
3.5% zwrot od zakupu wikliny przez członków		169.50
		492.70

Bilans Spółdzielni Spożywców
z odp. udz. w Rącznej na dzień 31. XII. 1935 r.

Aktywa:	zł	Pasywa:	zł
Kasa	209.50	Udziały	272.50
Towary	1297.89	Fund. Społ.	276.49
Dłużnicy za tow.	459.60	„ Spec.	350.—
Sklepowy manco	109.15	Rez. wątpl. dł.	159.15
Ruchomości	88.—	Pożyczki	200.—
Udział w Zw. Sp.	56.—	Sumy przech.	62.—
		Nadwyżka	900.—
	2220.14		2220.14

Rachunek zysków i strat:

	zł	
Koszta handlowe	1210.25	
Umorzenie ruchomości	10.—	
Rez. na wątpl. dłużn.	159.15	Nadwyż. na
Nadwyżka na towarach netto	900.—	tow. brutto
	2279.40	2279.40

Z nadwyżki wydzielono na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia 300 zł na budowę Domu Ludowego.

Kronika.

Z Krakowskiego Wydziału Wojewódzkiego.

W kwietniu b. r. odbyły się dwa posiedzenia Wydziału Wojewódzkiego (w dniach 7 i 21).

Na posiedzeniach tych rozpoczął Wydział Wojewódzki tegoroczne prace nad zatwierdzaniem preliminarzy budżetowych związków samorządowych.

Po zapoznaniu się z sytuacją finansową Powiatowego Związku Samorządowego w Brzesku, Gorlicach, Nowym Sączu i Żywcu, które były poddane postępowaniu oddłużeniowemu, zatwierdził preliminarze tych Związków na rok 1936/7 w następującej wysokości:

Powiat. Związek Samorządowy w Brzesku	303.100
Powiatowy Związek Samorządowy w Gorlicach	320.000
Powiat. Związek Samorządowy w N. Sączu	442.500
Powiat. Związek Samorządowy w Żywcu	432.300

Ponadto Wydział zatwierdził preliminarz budżetowy uzdrowiska Rabka, odnośnie zaś preliminarza budżetowego uzdrowiska Krynica — zgodnie z obowiązującemi przepisami — uchwalił przedłożyć go do zatwierdzenia Ministerstwu Opieki Społecznej po szczegółowem zaopinjowaniu przez Wydział.

Prócz wymienionych zatwierdził Wydział szereg uchwał w sprawach finansowych w szczególności uchwał podatkowych oraz dotyczących zaciągnięcia pożyczek.

Wreszcie rozstrzygnął szereg odwołań od wymiaru opłaty kanałowej w Krakowie, stojąc na stanowisku, że zarzuty, podniesione w odwołaniach w świetle przepisów prawa budowlanego i wydanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przepisów miejscowych, są nieuzasadnione.

Sprawy oddłużeniowe.

Dnia 24 kwietnia b. r. odbyło się posiedzenie Centralnej Komisji Oszczędnościowo-Oddłużeniowej dla Samorządu przy Prezydjum Rady Ministrów w Warszawie. Na posiedzeniu tem, między innemi Centralna Komisja zatwierdziła z nieznacznemi poprawkami projekty planów obsługi długów Powiatowych Związków Samorządowych w Limanowej, Myślenicach i Ropczycach.

Przegląd ustaw, rozporządzeń, zarządzeń, okólników i wyroków N. T. A.

Obligacje Banku Akceptacyjnego, służące do zapłaty wierzytelności rolniczych.

W Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 172 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 2-go marca 1936 roku o emisji $4^{1}/_{2}\%$ obligacyj Banku Akceptacyjnego, spółki akcyjnej. Rozporządzenie zostało wydane na podstawie art. 9 i 19 ustawy z dn. 24 marca 1933 r. o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych. Obligacje te służą do zapłaty wierzytelności rolniczych, przejmowanych od instytucyj kredytowych, oznaczonych przez Ministra Skarbu. Należy zaznaczyć, że wierzytelnością rolniczą, w rozumieniu tego rozporządzenia, są wierzytelności instytucyj kredytowych, przypadające im od posiadaczy gospodarstw wiejskich, od spółdzielni oraz innych instytucyj, które udzielały kredytu bądź bezpośrednio posiadaczom gospodarstw wiejskich, bądź pośrednio przez finansowanie instytucyj, udzielających kredytu posiadaczom gospodarstw wiejskich.

Skutki prawne konwersji państwowych pożyczek wewnętrznych.

W Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 174 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lutego 1936 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu o skutkach prawnych konwersji państwowych pożyczek wewnętrznych.

Rozporządzenie zajmuje się przypadkami, gdy obligacje pożyczek państwowych, objęte konwersją na pożyczkę konsolidacyjną, są przedmiotem świadczeń z mocy przepisu ustawowego, z mocy wyroku sądowego, z tytułu zobowiązania umownego, bądź są przedmiotem zastawu, kaucji, wadjum, depozytu.

Państwowa renta złota.

W Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 175 zostało ogłoszone obwieszczenie Ministra Skarbu z dn. 10 marca 1936 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta R. P. z dn. 24 września 1935 r. o wypuszczeniu państwowej renty złotej. A w Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 194 rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 28 marca 1936 r. o wypuszczeniu I serji 4% państwowej renty złotej.

Zmiana granic pow. mieleckiego.

W Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 176 ukazało się rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 24 marca 1935 r. w myśl którego: z powiatu mieleckiego w wojew. krakowskiem wyłącza się niektóre parcele gruntowe o pow. 9 arów, 51.3 centarów położonych w gromadzie Przykop w gm. wiejskiej Padew Narodowa i włącza się do gromady Dymitrów Mały w gminie wiejskiej Baranów, pow. tarnobrzeski województwo lwowskie.

Rozszerzenie właściwości Urzędu rozjemczego do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich w Krakowie.

W Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 177 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministrów Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Sprawiedliwości z dnia 17 marca 1936 r. o zniesieniu niektórych wojewódzkich i powiatowych Urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich. W związku z tem właściwość wojewódzkiego Urzędu rozjemczego w Krakowie rozszerza się na obszar województwa Śląskiego.

Zmiana w organizacji Urzędów skarbowych.

W Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 180 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 24 marca 1936 r. o zmianach w organizacji urzędów skarbowych w okręgu administracyjnym Izby Skarbowej w Krakowie. Rozporządzenie dotyczy utworzenia 2 nowych Urzędów Skarbowych w Krakowie oraz Urzędu Skarbowego w Zakopanem. Do tego ostatniego należy gm. m. Zakopane oraz gminy wiejskie Bukowina, Kościelisko i Poronin.

Przymusowe szczepienie ochronne przeciw błonicy (dyfterji).

W Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 183 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 25 lutego 1936 roku o przymusowem szczepieniu ochronem przeciw błonicy (dyfterji).

Wpływy ze specjalnego podatku od wynagrodzeń do kas związkow samorządowych, komunalnych bądź innych instytucyj i banków samorządowych.

W Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 187 została ogłoszona ustawa z dn. 30 marca 1936 r. o zmianie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. o specjalnym podatku od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszów publicznych. W myśl tej ustawy należności z tytułu wymienionego podatku z wynagrodzeń o których mowa w pkt. 1, 2, 4, 5 i 6 ust. (1), art. 2 wpływają do Skarbu Państwa — z wynagrodzeń o których mowa w pkt. 3 ust. (1), art. 2 do kas związków samorządowych, związków międzykomunalnych bądź innych instytucyj i banków samorządowych.

Przyspieszone postępowanie karno-administracyjne w sprawach o niektóre wykroczenia.

W Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 192 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministrów Spraw Wewn. i Sprawiedliwości z dn. 26 marca 1936 o wprowadzeniu przyspieszonego postępowania karno-administracyjnego w sprawach o niektóre wykroczenia. Rozporządzenie to, wydane na podstawie art. 52, rozp. Prezydenta R. P. z dn. 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 365), dotyczy wykroczeń zakłócenia spokoju publicznego, krzykiem, hałasem, alarmem lub innym wybrykiem, wykroczeń przeciw przepisom o wyrobie, sprzedaży, przechowywaniu, używaniu i przewożeniu materjałów wybuchowych lub łatwopalnych albo broni palnej i amunicji.

W związku z tem rozporządzeniem został zamieszczony w Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr. 10, poz. 55 okólnik Nr. 20 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z d. 31 marca 1936 r. Nr. A. P. 106—189 o wprowadzeniu przyspieszonego postępowania karno-administracyjnego.

Klasyfikacja gruntów pod lasami.

W Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 193 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 19 lutego 1936 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewn. o klasyfikacji gruntów pod lasami.

Nadzór nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec.

W Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 211 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 27 marca 1936 r. o wprowadzeniu w życie na pewnych obszarach Państwa niektórych postanowień ustawy o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec.

Rozporządzenie to dotyczy postanowień art. 6—11, 12 (pkt. 1 oraz ustęp ostatni) ustawy z dnia 5 marca 1934 r. Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 349) w sprawie rozpłodników) odnosi się, jeśli chodzi o woj. krakowskie, do powiatu brzeskiego dąbrowskiego, krakowskiego, mieleckiego, ropczyckiego i tarnowskiego (por. Nr. 3 „Przeglądu Samorządowego“ z 1936 r.).

Opłaty od widowisk na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża.

W Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr. 8, poz. 39 zostało zamieszczone pismo okólne Min. Spr. Wewn. z 13 marca 1936 r. Nr. SF. 60/25/1 o opłatach od widowisk na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża. W piśmie tem, między innemi, Ministerstwo wyjaśnia, że w razie stwierdzenia, że przedsiębiorca widowiskowy zainkasowanych opłat na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża nie odprowadził do kas miejskich i zużył je na własne potrzeby — odnośny zarząd miejski winien wystąpić do właściwych władz prokuratorskich z wnioskiem o przeprowadzenie dochodzeń karno-sądowych.

Wykazy stanu zatrudnienia.

W Dz. Urz. Min. Spr. Wewn. Nr. 8, poz. 41 zostało zamieszczone pismo okólne z dn. 17 marca 1936 r. Nr. GB. 26—3 o wykonywaniu przepisów, dotyczących ubezpieczenia społecznego w szczególności § 19 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dn. 28 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 818).

Prenumerata Dziennika Urzędowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

W Dz. Urz. Min. Spr. Wewn. Nr. 9, poz. 49 zostało zamieszczone pismo okólne Ministerstwa Spra Wewnętrznych z dn. 21 marca 1936 r. Nr. GL. 48-38-2 o prenumeracie Dziennika Urzędowego Min. Spr. Wewn. przez Związki Samorządowe. Pismo to nawiązuje do poprzedniego pisma w tej sprawie z dn. 9 stycznia 1936 r. (por. Nr. 2 „Przeglądu Samorządowego“ z r. 1936).

O przyjmowaniu obligacyj 3% Pożyczki Inwestycyjnej na kaucje i wadja.

W Dz. Urzęd. Min. Spr. Wewn. Nr. 10, poz. 58 zostało ogłoszone pismo Ministerstwa Skarbu z dn. 18 marca 1936 r. L. D. II-6203/1/36 o przyjmowaniu obligacyj 3% Pożyczki Inwestycyjnej na kaucje i wadja.

Przepisy miejscowe dla m. Chrzanowa.

W Krakowskim Dzienniku Wojewódzkim Nr. 7, poz. 56 zostało ogłoszone zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 28 lutego 1936 r. w sprawie przepisów miejscowych o zaopatrywaniu ludności w wodę oraz usuwaniu nieczystości i wód opadowych w m. Chrzanowie.

Specjalne dopłaty, opłaty drogowe i za nadmierne zużycie dróg w powiecie limanowskim.

W Krakowskim Dzienniku Wojewódzkim Nr. 7, poz. 59 zostały ogłoszone statuty o specjalnych dopłatach i opłatach drogowych oraz za nadmierne zużycie dróg.

Zaliczenie nadpłaty w podatku.

N. T. A. w wyroku Nr. 1130 S z 20 listopada 1935 r. L. rej. 1652/33 orzekł, że zaliczenie nadpłaty w podatku wbrew woli podatnika na zaległość podatkową, co do której przyznano płatnikowi ulgi w postaci ratalnej spłaty, nie jest dopuszczalne.

Prawo do pomocy lekarskiej po zaprzestaniu opłacania składek ubezpieczeniowych.

N. T. A. w wyroku Nr. 1104 A. z 22 listopada 1935 r. l. rej. 5734/32, orzekł, że przepisy art. 36 ustawy z dn. 19 maja 1920 r., poz. 272 Dz. Ust. mają zastosowanie również do pracowników umysłowych, ubezpieczonych w Kasach Chorych (Kasach Ubezpieczeń Społecznych) na podstawie art. 15 A. p. 2 i art. 20 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dn. 24 listopada 1927, poz. 911 Dz. Ust., po zaprzestaniu opłacania za nich składek przez Zakłady Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych.

Pozwolenie na nabycie, posiadanie lub noszenie broni w celach osobistych należy do swobodnego uznania władzy administracyjnej.

N. T. A. w wyroku N. 1119 A. z dn. 18 czerwca 1935 r. L. rej. 7541/33 orzekł, że

1) w myśl art. 18 ust. 1 i art. 19, ust. 1 prawa o broni, amunicji i materjałach wybuchowych z 27 października 1932 r., poz. 807 Dz. Ust. nabywanie posiadanie lub noszenie broni w celach osobistych jest uprawnieniem specjalnem, udzielanem indywidualnie poszczególnym osobom według swobodnego uznania władzy administracyjnej.

2) Powołanie się w decyzji, odmawiającej wydania pozwolenia na nabycie, posiadanie lub noszenie broni w celach osobistych, jedynie na odpowiednie przepisy prawa o broni, amunicji i materjałach wybuchowych z 27 października 1932 r., poz. 807 Dz. Ust. bez podania motywów odmowy, nie stanowi wadliwości postępowania w myśl art. 75 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dn. 22 marca 1928 r., poz. 341 Dz. Ust.

Wyłączenie z obszaru scaleniowego.

N. T. A. w wyroku Nr. 1120 A. z dn. 24 września 1935 r. L. Rej. 3655/33, orzekł, że wyłączeniu z obszaru scaleniowego w myśl p. a) art. 2 ustawy z dn. 31 lipca 1923 r., poz. 833/1927 Dz. Ust. podlegają również lasy, uznane za ochronne.

Ciągłość powierzchni obwodu łowieckiego.

N. T. A. w wyroku Nr. 1132 A. z dn. 13 grudnia 1935 r. L. rej. 7111/32, orzekł, że zgodnie z przepisem art. 11 prawa łowieckiego z 3 grudnia 1927 r., poz. 934 Dz. Ust. cudze drogi prywatne, biegnące granicą gruntów, należących do różnych właścicieli, wtedy tylko nie stanowią przerwy w ciągłości powierzchni obwodu łowieckiego, gdy służebność przechodu przez drogę przysługuje właścicielom gruntów, położonych po obu stronach drogi.

Postępowanie dyscyplinarne względem członków zarządów gminnych.

Wojewoda Krakowski w okólniku Nr. 9 z 14 kwietnia 1936 r. Nr. SA. I-1-11/36 wydał wskazówki w sprawie postępowania dyscyplinarnego względem członków zarządów gminnych.

Charakter funkcji spełnianych przez Komisarza Rządowego.

N. T. A. w wyroku Nr. 1099 A. z 6 czerwca 1935 r. l. rej. 291/32 orzekł, że spełnianie funkcji Komisarza Rządowego w myśl ust. 4 i 5 § 112 ustawy gminnej z 13 marca 1889 r. Nr. 24, Dz. Ust. Kraj. nie podpada pod pojęcie ściśle określonych specjalnych czynności, o których jest mowa w ustępie ostatnim art. 25 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 w brzmieniu nadanem temu przepisowi ustawą z 18 marca 1931 r. poz. 170 Dz. Ustaw.

Poradnictwo samorządowe.

Zarząd Gminy B. zapytuje:

Kto winien ponieść koszta korespondencji w następującym wypadku: Szpital powszechny w B. zwrócił się do gminy o nadesłanie świadectw stanu majątkowego i przynależności leczonych. Zarząd gminy udzielił odpowiedzi. przerzucając opłatę na adresata t. j. na szpital powszechny, który jednak korespondencji nie przyjął, nie chcąc ponosić jej kosztów.

Odpowiedź:

Uprawnienie do wysyłania korespondencji za opłatą pocztową przerzuconą na adresata, w myśl § 7 Rozporządzenia Ministrów P. i T. Skarbu i Spraw Wewnętrznych z dnia 22 lipca 1933 r. (Dz. Ustaw R. P. Nr. 59 z r. 1933, poz. 448), przysługuje między innemi również władzom i urzędom samorządu terytorjalnego, lecz jedynie dla korespondencji w sprawach należących do poruczonego zakresu działania i tylko w przypadkach, gdy wysyłana korespondencja dotyczy wyłącznie interesu adresata. Ponieważ zawartość reklamowanej przesyłki dotyczyła istotnie interesu adresata. przeto w konkretnym wypadku nadawca tejże przesyłki mógł skorzystać z uprawnienia przysługującego mu w myśl powołanego na wstępie paragrafu i przerzucić uiszczenie opłaty pocztowej na adresata.

Zarząd Gminy J. zapytuje:

1) Lekarz okręgowy stwierdził podejrzenie choroby zakaźnej i wziął próbkę krwi — czy gmina obowiązana jest własnym kosztem próbkę tę przesłać do zbadania?

2) Czy gmina obowiązana jest dostarczyć bezpłatnej podwody lekarzowi okręgowemu na wyjazdy do szkół na terenie gminy, celem badania dzieci szkolnych?

3) Czy pokwitowania na asygnatach ponad 50 zł. należy ostemplować, o ile rachunek jest ostemplowany?

4) Czy gmina obowiązana jest w wypadku niedostarczenia w szkole mieszkania nauczycielowi — płacić dodatek mieszkaniowy, czy też może wydzierżawić mieszkanie nauczycielowi, a dodatku nie wypłacać?

5) Lekarz okręgowy stwierdził w jednej z gromad chorobę zakaźną, czy gmina obowiązana jest dostarczyć lekarzowi furmanki do chorej na koszt gminy?

Odpowiedź:

1) Ustawa z 21 lutego 1935 r. Dz. Ustaw R. P. Nr. 27, poz. 198 o zapobieganiu chorobom zakaźnym i o ich zwalczaniu postanawia w art. 19, że koszty, wynikające z wykonania postanowień tej ustawy. jeżeli ta ustawa inaczej nie stanowi — ponosi Skarb Państwa w całości, a więc i koszta przesyłki próbki krwi do badania winien ponieść Skarb Państwa.

2) i 5) Zasadniczo lekarze okręgowi winni otrzymywać ryczałt na koszta podróży i z tych pokrywać koszta przejazdu furmanką. W wielu jednak wypadkach, wobec konieczności oszczędności. lekarze ryczałtu tego nie otrzymują i w tych wypadkach winny gminy dostarczyć furmanek celem ułatwienia tych wyjazdów, biorąc pod uwagę, że wyjazdy lekarzy, tak do chorych zakaźnie. jak i w celach nadzoru nad zdrowiem dziatwy szkolnej, leżą w interesie gmin.

3) Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z 14-go stycznia 1936 r. (Dz. Ustaw R. P. Nr. 3, poz. 15) postanowieniami art. 3, ust. 5 i ust. 10 zniósł opłaty stemplowe od rachunków, potwierdzeń odbioru towaru, wymieniających zarazem należność za towar, potwierdzeń odbioru ceny sprzedaży z zaznaczeniem, że otrzymano ją za dostarczone towary i t. p. oraz od pokwitowań z odbioru pieniędzy i papierów wartościowych.

4) Gmina może dostarczyć mieszkania nauczycielowi w budynku nieprzeznaczonym na cele szkolne — jednak — w myśl postanowień art. 1 Rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 3 grudnia 1930 roku (Dz. Ustaw R. P. Nr. 86, poz. 662), nauczyciel może nie przyjąć takiego mieszkania, a wówczas Gmina będzie obowiązana do wypłacania dodatku mieszkaniowego.

Wydawca: Instytut Administracyjno-Gospodarczy w Krakowie. Redaktor odpowiedzialny: Mgr. Józef Przetocki.
Drukarnia „ORBIS" w Krakowie-Dębnikach, ul. Barska 41 pod zarządem Pawła Czuja.

WYDAWNICTWA
INSTYTUTU ADMINISTRACYJNO-GOSPODARCZEGO
I MĘSKIEJ SZKOŁY EKONOMICZNO-HANDLOWEJ W KRAKOWIE:

Dr. Inż. J. Sondel: Zagadnienie agrokooperatywy jako nowej formy spółdzielczości dzierżawy i osadnictwa Dr. S. Wachholz: Wolność i władza (rozważania nad nową Konstytucją R. P.). Dr. J. Lisak: Wady organizacyjne naszej spółdzielczości. Cena zł. 4·50. Dr. Inż. J. Sondel: Działacz społeczny w środowisku wiejskiem jako oświatowiec, wychowawca, organizator, psycholog, socjolog i ekonomista. Kraków 1934 (wyd. I.), 1935 (wyd. II.) zł. 4·50. Dr. Inż. J. Sondel: Działacz społeczny na wsi jako mowca. Kraków 1934, zł. 1.—. Dr. Szczęsny Wachholz, Doc. U. J.: Nowy ustrój samorządu terytorjalnego w Polsce i jego wartości. 1934. zł. 1·20. Dr. S. Wachholz, Doc. U. J.: Instytucja samorządu we Francji. 1934. zł. 1.50. Dr. K. Ostrowski: Umowa o pracę, 1934. zł. 1·—. Dr. J. Lisak: Ogólna organizacja przedsiębiorstw, Kraków 1934. zł. 2.50.

U PROGU NOWYCH ZAŁOŻEŃ POLSKIEJ SZKOŁY HANDLOWEJ

zbiorowe wydawnictwo prac profesorów Szkoły Ekonomiczno-Handlowej i Instytutu Administracyjno-Gospodarczego. Kraków 1934, zł. 7

Spis treści: Dr. T. Wroniewicz: U progu nowych założeń polskiej szkoły handlowej. Mgr. Lidja Kozakówna: Szkolnictwo handlowe we Włoszech. Józef Juszczyk: Projekt realizacji postulatu praktyczności w nauce o handlu. Józef Juszczyk: O nowe kierunki w nauczaniu korespondencji handlowej. Dr. Rodjon Mochnacki: O celach i metodach nauczania geografji gospodarczej w szkołach handlowych nowego typu. Dr. Stan. Niemcówna: O potrzebie ognisk metodycznych geografji gospodarczej w szkołach zawodowych. Dr. Marjan Pelczar: Uwagi, dotyczące uczenia historji gospodarczej w szkołach zawodowych. Dr. Tomasz Lulek: Rachunkowość prawidłowa i rachunkowość uproszczona dla celów podatkowych. Jan St Stantejski: Uczenie rachunkowości kupieckiej według metody rozkładania. Jan St. Stantejski: Próba zastosowania w rachunkowości kupieckiej „uczenia się pod kierunkiem". Dr. Józef Lisak: Nauka „organizacji i administracji przedsiębiorstw" w szkole zawodowej stopnia licealnego. Mgr. Adolf Nattel: Nauczanie reklamy i sprzedażoznawstwa. Antoni E. Balicki: Godziny polskiego.... garść uwag na temat nauczania języka polskiego w średnich szkołach zawodowych. Kazimierz Sosnowski: „Powtórz moje pytanie" — fragment dydaktyczny. Stanisław Pszon: Postulaty nowej szkoły handlowej w zakresie nauczania języków nowożytnych. Aleksandra Gruszczyńska: Nauczanie historji pod kierunkiem. Dr. Tadeusz Seweryn: Ideologja kół krajoznawczych młodzieży. Dr. Zygmunt Leśnodorski: Samorząd uczniowski w szkole handlowej. Dr. Paweł Łoziński: Pięćdziesięciolecie Szkoły Handlowej w Krakowie.

SZKOŁA HANDLOWA NA USŁUGACH SPOŁECZEŃSTWA I PAŃSTWA

zbiorowe wydawnictwo prac profesorów Szkoły Ekonomiczno-Handlowej i Instytutu Administracyjno-Gospodarczego. Kraków 1933. zł. 4.

Spis treści: Dr. T. Wroniewicz: Stanowisko i zadanie zawodowej szkoły urzędniczej w Rzplitej Polskiej. Doc. Dr. S. Wachholz: Stanowisko i rola urzędnika w społeczeństwie. Wicew. M. Bilek: Doniosłość morza w obrocie gospodarczym narodów, a port polski w Gdyni. Dr. K. Grzybowski: Kryzys prawa konstytucyjnego, a wychowanie młodzieży. Doc Dr. S. Wachholz: Idee podstawowe współczesnych reform szkolnych. Dr. Inż. J. Sondel: O ekonomję w pracy społeczno-gospodarczej na wsi. Prof. A. E. Balicki: Z zagadnień życia szkolnego. Dr. M. Ziomek: Propaganda czytelnictwa. Prof. U. J. Dr. T. Lulek: Zasady nauczania rachunkowości. Prof. J. Juszczyk: Postulat praktyczności w nauce o handlu. Prof. Dr. R. Mochnacki: O gospodarczem wychowaniu przy nauczaniu geografji gospodarczej. Prof. St. Pszon: Zarys metodyki francuskiej korespondencji handlowej. Prof. St. Pszon: Gospodarcze znaczenie jęz. francuskiego w szkole handlowej. Prof. K. Sosnowski: Nauczanie jęz. polskiego pod kątem inicjatywy gospodarczej.

WYDAWNICTWA WCZEŚNIEJSZE.

A. E. Balicki: Najnowsza polska pisownia, 1920. A. E. Balicki: Cele i zadania nauki jęz. polskiego w szkołach handlowych. (Sprawozdanie 1927). St. Korbel: Jak uczyć stenografji (Sprawozd. 1926). L. Misky, Nacz. KOSK.: Kształcenie zawodowe (Sprawozd. 1931). Dr. R. Mochnacki: Wartości wychowawcze geografji gospodarczej (Sprawozd. 1931). K. Sosnowski: Cwiczenia w pisowni polskiej dla szkół handlowych, 1928. K. Sosnowski: Tematy do wypracowań polskich z zagadnień bieżącego życia i praktycznej wiedzy, 1929. J. Stantejski: Księgowanie w fabryce sukna i przykład praktyczny (do użytku w kantorze szk. zawod.), 1929. J. Stantejski: Jak uczyć księgowości (Sprawozd. 1930). Dr. Tad. Wroniewicz: Wychowanie gospodarcze w szkołach średnich (Sprawozd. 1930). Dr. Tad. Wroniewicz: Instytut Administracyjno-Gospodarczy (Sprawozd. 1931). K. Zurzycki: Walory wychowawcze matematyki (Sprawozd. 1931).

Uwaga: Powyższe wydawnictwa znajdują się w sprawozdaniach szkolnych cena za sprawozdanie zł. 2.—

SKRYPTA.

J. Stantejski: Sprzedawnictwo w handlu detalicznym zł. 2.—. Dr. J. Lisak: Sklep detaliczny 1·50. Dr. Epstein Jerzy: Prawoznawstwo zł. —·30. — Prawo handlowe część I. II. III. zł. 1·60. Fąckiewicz Stanisław: Prawo cywilne i karne zł. 2·35. Dr. Ostrowski Kazimierz: Prawo pracy cz. I.—II. zł. —·65. Dyr. Łapa Franciszek: Ewidencja ruchu ludności zł. —·35. — Obowiązki gminy na podstawie ustawy w spr. wojskowych —·35. Dr. Stachnik Leopold: Ustawa o zmianie ustroju sam. —·30. M. Bilek: Prawo administracyjne zł. 1·50. Dr. Ziomek Maksymiljan: Nauka gospodarstwa społecznego zł. 1.20. Dr. Grabowski Jan: Sprawy porządku i bezp. publ. i komunik. zł. —·35. Dr. Grzybowski Stefan: Postępowanie administracyjne zł. —·45. Dr. Piątkowski Aleksander: Zasady ekonomiki zł. 1·70 — Prawo handlowe zł. 2·20. Skład główny: Instytut Administracyjno-Gospodarczy (składnica druków i wydawnictw), Kraków, ul. Kapucyńska 2, tel. Nr. 112-50, P. K. O. 404-590.